

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ LAISVĖS ATĖMIMO VIETŲ LIGONINĘ

2018-12-10 Nr. 4D-2018/1-1279

Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius 2018 m. spalio 1 d. gavo X (toliau vadinama – Pareiškėjas) skundą (toliau vadinama ir – Skundas) dėl Laisvės atėmimo vietų ligoninės (toliau vadinama ir – LAVL; Ligoninė) pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai neišduodant jam tinkamo dydžio pažamos ir nepateikiant atsakymų į jo skundus.

2. Skunde, be kitų aplinkybių, nurodoma:

2.1. „Sėdžiu kameroje [...], kurioje labai šalta. Neturiu šiltų drabužių. Neduoda iš sandėlio kur guli mano drabužiai paimti šiltus drabužius, kurie man labai reikalingi [...]. [...] Buvau kreipęsis pas Direktorių [...], niekas net neduoda atsakymo“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta);

2.2. „Dar noriu dadėti [...]: šioje ligoninėje išduodama yra pažama, ta pažama, kurią man davė, iš viso netinka mano ūgiui dėl to, kad yra per trumpa man. [...] Aš čianais buvau daug sakęs ir aiškinau administraciniams darbuotojams, neįjokių atsakymų, išvadų normalių, rezultatų nebuvau gavęs.“

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo ištirti Skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Siekdamas išsiaiškinti Skundo tyrimui reikšmingas aplinkybes, 2018 m. spalio 5 d. Seimo kontrolieriaus įgaliotas asmuo buvo nuvykęs į LAVL rinkti informacijos, susijusios su Skunde keliamais klausimais.

Seimo kontrolierius 2018 m. spalio 8 d. raštu Nr. 4D-2018/1-1279/3D-2698 kreipėsi į LAVL prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2018 m. lapkričio 26 d. Seimo kontrolierius gavo LAVL 2018 m. spalio 29 d. raštą Nr. S-5132.

Šiame rašte ir prie jo pridėtuose bei Skundo aplinkybių patikrinimo vietoje metu surinktuose dokumentuose nurodoma:

4.1. „[...] Pareiškėjas kreipėsi į Ligoninės administraciją dėl Jūsų gautame skunde nurodytų aplinkybių 4 kartus: 2018-06-22 prašymas Nr. 24-2-1205 dėl asmeninių drabužių išdavimo iš sandėlio, 2018-09-26 prašymas Nr. 24-2-1691 dėl šiltų asmeninių drabužių išdavimo iš sandėlio, 2018-09-27 prašymas Nr. 24-2-1703 dėl pažamos didesniai ūgiui išdavimo, 2018-10-18 užklausa Nr. 24-2-1869 dėl netinkamo dydžio pažamos ir šiltų asmeninių drabužių išdavimo iš

sandėlio [...]“;

4.2. „[...] Pareiškėjui nebuvo atsakyta atskirais atsakymais raštiškai. Atsakydamas į 2018-06-22 prašymą Nr. 24-2-1205 ir 2018-09-26 prašymą Nr. 24-2-1691, Ligoninės direktorius rezoliucijoje nurodė „prieštarauju“, atitinkamų skyrių pareigūnai supažindino Pareiškėją su atsakymais. Atsakant į 2018-09-27 prašymą Nr. 24-2-1703, Pareiškėjui 2018-10-01 buvo išduota jo ūgį atitinkanti pažama, tai Pareiškėjas patvirtino savo parašu šiame prašyme. Atsakant į 2018-10-18 užklausimą Nr. 24-2-1869, Pareiškėjui 2018-10-25 buvo išduotas pašiltintų apatinių drabužių komplektas, tai Pareiškėjas patvirtino savo parašu Paciento laikino materialinio buitinio aprūpinimo kortelėje [...]“;

4.3. „Problema dėl pažamos dydžio buvo išspręsta gera valia. Pareiškėjui yra išduota tinkamo dydžio pažama ir striukė.“

Tyrimui reikšmingi teisės aktai

5. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo (toliau vadinama – SKĮ):

22 straipsnio „Seimo kontrolieriaus sprendimai“ 3 dalis – „Skundo tyrimas nutraukiamas, jei tyrimo metu išnyksta skundžiamos aplinkybės arba, tarpininkaujant Seimo kontrolieriui, skunde keliamos problemos išsprendžiamos gera valia, taip pat kitais šio įstatymo nustatytais atvejais.“

6. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau vadinama – BVK):

183 straipsnis „Bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų apskundimas“ – „1. Viešųjų darbų, laisvės apribojimo, arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo skundo gavimo dienos. 2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjimų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos.“

7. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo:

3 straipsnis „Viešojo administravimo principai“ – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: 1) įstatymo viršenybės. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai aktai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; 2) *objektyvumo*. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs; [...]; 4) nepiktnaudžiavimo valdžia. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama atlikti viešojo administravimo funkcijas neturint šio įstatymo nustatyta tvarka suteiktų viešojo administravimo įgaliojimų arba priimti administracinius sprendimus, siekiant kitų, negu įstatymų ar kitų norminių teisės aktų nustatyta, tikslų; [...].“

8. Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų 2007 m. rugpjūčio 22 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 875 (toliau vadinama ir – Taisyklės):

8.1. *35 punktas* – „Atsakymai į prašymus parengiami atsižvelgiant į jo turinį: 35.1. į prašymą suteikti administracinę paslaugą – išduoti dokumentą, jo kopiją, nuorašą ar išrašą, patvirtinantį tam tikrą juridinį faktą, – atsakoma suteikiant prašomą administracinę paslaugą *arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys*; 35.2. į prašymą pateikti institucijos turimą

informaciją atsakoma pateikiant prašomą informaciją Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nustatyta tvarka *arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys*; 35.3. į prašymą priimti administracinį sprendimą – atsakoma pateikiant atitinkamo priimto dokumento kopiją, išrašą ar nuorašą *arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys*; 35.4. į kitus prašymus – atsakoma laisva forma *arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys*“;

8.2. 38 punktas – „Atsakyme, kuriame nurodomos atsisakymo suteikti prašomą administracinę paslaugą, informaciją, priimti administracinį sprendimą priežastys, arba institucijos siunčiamame pranešime apie asmens prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis asmuo ar jo atstovas turi būti informuojamas apie tokio atsakymo apskundimo tvarką, nurodant institucijos (-ų), kuriai (-ioms) gali būti paduotas skundas, pavadinimą (-aus) ir adresą (-us), taip pat terminą (-us), per kurį (-iuos) gali būti pateiktas skundas. Persiunčiant prašymą ar skundą nagrinėti kitai kompetentingai institucijai ir informuojant apie tai asmenį ar jo atstovą, pranešime asmeniui nurodyti minėtos apskundimo tvarkos nereikia.“

Tyrimui reikšminga Lietuvos Respublikos teismų praktika

9. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau vadinama – LVAT) 2011 m. balandžio 19 d. nutartyje, priimtoje administracinėje byloje Nr. A-143-2876/2011, nurodė:

„Laisvės atėmimo institucijų sprendimuose turi būti aiškiai nurodyti *objektyviais* duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis pagrįsti sprendimo motyvai [...].“

10. LVAT 2012 m. gruodžio 20 d. sprendime, priimtame administracinėje byloje Nr. A-822-3206-12, yra konstatuota:

„Pagal Tarnybos Kalėjimų departamente prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos statuto (2008 m. lapkričio 6 d. įstatymo Nr. X-1791 redakcijos) 5 straipsnį Kalėjimų departamentas ir jam pavaldžios įstaigos (pagal Statuto 2 straipsnio 1 dalį pataisos namai yra Kalėjimų departamentui pavaldi įstaiga) savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Bausmių vykdymo kodeksu, Baudžiamuoju kodeksu, Baudžiamojo proceso kodeksu, Suėmimo vykdymo įstatymu, kitais įstatymais, šiuo statutu, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis ir kitais teisės aktais. Pagal Statuto 4 straipsnį Kalėjimų departamento ir jam pavaldžių įstaigų veikla grindžiama teisingumo, teisėtumo, žmogaus teisių ir laisvių gerbimo, suimtųjų ir nuteistųjų lygybės prieš suėmimo ir bausmių vykdymo įstatymus, humanizmo, bausmių vykdymo individualizavimo, progresyvaus bausmių atlikimo ir viešumo principais. Panevėžio pataisos namai ir Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, kaip viešojo administravimo subjektai, be minėtų specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, pavyzdžiui: įstatymo viršenybės, reiškiančio, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus, *objektyvumo*, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia principus (Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 1 punktas).“

Tyrimo išvados

11. Atsižvelgiant į Skunde aprašytas aplinkybes, tyrimo išvados bus pateikiamos dėl kiekvienos iš šių dalių atskirai:

11.1. dėl LAVL pareigūnų veiksmų (neveikimo) galimai neišduodant Pareiškėjui tinkamo dydžio pažamos ir šiltų drabužių;

11.2. dėl LAVL pareigūnų veiksmų (neveikimo) galimai nepateikiant atsakymų į Pareiškėjo skundus.

**Dėl LAVL pareigūnų veiksmų (neveikimo)
galimai neišduodant Pareiškėjui tinkamo dydžio pižamos ir šiltų drabužių**

12. Skunde nurodoma, kad Pareiškėjui nebuvo išduota tinkamo dydžio pižama ir šilti drabužiai.

13. Pagal SKĮ 22 straipsnio 1 dalies 3 punktą, skundo tyrimas nutraukiamas, jei tyrimo metu skunde keliamos problemos išsprendžiamos gera valia.

14. Seimo kontrolieriaus atlikto tyrimo metu nustatyta, kad 2018 m. spalio 1 d. Pareiškėjui buvo išduota jam tinkanti pižama, striukė, o 2018 m. spalio 25 d. buvo išduotas pašiltintų apatinių drabužių komplektas (šios pažymos 4.2, 4.3 punktai). Šias aplinkybes Pareiškėjas patvirtino savo parašu.

Taigi Skunde keliamos problemos dėl tinkamo dydžio pižamos ir šiltų drabužių išdavimo buvo išspręstos gera valia, t. y., LAVL pareigūnai išdavė Pareiškėjui reikalingus drabužius.

15. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta šios pažymos 14 punkte, ir vadovaujantis SKĮ 22 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Skundo dalies dėl LAVL pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai neišduodant Pareiškėjui tinkamo dydžio pižamos ir šiltų drabužių, tyrimas nutrauktinas.

**Dėl LAVL pareigūnų veiksmų (neveikimo)
galimai nepateikiant atsakymų į Pareiškėjo skundus**

16. Pareiškėjas teigia, kad ne vieną kartą raštu kreipėsi į LAVL pareigūnus dėl jam reikalingų drabužių išdavimo, tačiau atsakymo į savo kreipimuisis negavo.

17. Nagrinėdama pareiškėjų skundus, LAVL, kaip viešojo administravimo subjektas, be specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, tarp jų, ir objektyvumo principo, kuris reiškia, kad oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs (šios pažymos 7, 10 punktai). Pažymėtina, kad LVAT, atskleisdamas objektyvumo principo turinį, 2011 m. balandžio 19 d. nutartyje daro išvadą, jog laisvės atėmimo institucijų, t. y., ir LAVL, sprendimuose turi būti aiškiai nurodyti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis pagrįsti sprendimo motyvai (šios pažymos 9 punktas). Viešojo administravimo subjekto (šiuo atveju – LAVL) pareiga pagrįsti savo sprendimus, ypač tuos, kuriais yra atsisakoma tenkinti asmenų prašymus, yra įtvirtinta ir Taisyklėse (šios pažymos 8 punktas).

18. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas į LAVL dėl Skunde nurodytų aplinkybių kreipėsi 4 kartus, t. y., 2018 m. birželio 22 d. – dėl asmeninių drabužių išdavimo iš sandėlio, 2018 m. rugsėjo 26 d. – dėl šiltų asmeninių drabužių išdavimo iš sandėlio, 2018 m. rugsėjo 27 d. – dėl tinkamo dydžio pižamos išdavimo, 2018 m. spalio 18 d. – dėl netinkamo dydžio pižamos ir šiltų drabužių išdavimo. 2018 m. rugsėjo 27 d. ir 2018 m. spalio 18 d. Pareiškėjo prašymai buvo patenkinti ir Pareiškėjui išduoti reikalingi drabužiai, tačiau *į 2018 m. birželio 22 d. ir 2018 m. rugsėjo 26 d. Pareiškėjo kreipimuisis raštu atsakyta nebuvo, t. y., Pareiškėjui nebuvo paaiškinta, dėl kokių priežasčių ir kokiais teisės aktais vadovaujantis buvo priimtas sprendimas jo prašymų netenkinti* (šios pažymos 4.2 punktas), nors, kaip minėta, pagal nustatytą teisinį reglamentavimą ir teismų praktiką (šios pažymos 7–10 punktai), viešojo administravimo subjektas (šiuo atveju – LAVL) *priimdamas sprendimą atsisakyti tenkinti besikreipiančiojo (šiuo atveju – Pareiškėjo) prašymus privalo nurodyti tokio sprendimo priežastis, apskundimo tvarką ir terminus.*

19. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Skundo dalis dėl LAVL pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai nepateikiant atsakymų į Pareiškėjo skundus, yra pagrįsta.

LAVL direktoriaus pavaduotojui, laikinai einančiam direktoriaus pareigas, Renatui Juntonen'ui rekomenduotina pateikti atsakymus į neatsakytus Pareiškėjo kreipimusis bei imtis priemonių, kad ateityje pareiškėjų skundai būtų tiriami atidžiai, įvertinant visas skunde nurodytas aplinkybes, o pareiškėjams pateikiami atsakymai, *ypač tie, kuriais yra atsisakoma tenkinti pareiškėjų prašymus*, būtų pagrįsti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAI

20. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X Skundo dalies dėl LAVL pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai neišduodant Pareiškėjui tinkamo dydžio pažamos ir šiltų drabužių, tyrimą nutraukti.

21. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X Skundo dalį dėl LAVL pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai nepateikiant atsakymų į Pareiškėjo skundus, pripažinti pagrįsta.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

22. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14, 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius LAVL direktoriaus pavaduotojui, laikinai einančiam direktoriaus pareigas, Renatui Juntonen'ui rekomenduoja:

22.1. pateikti atsakymus į neatsakytus Pareiškėjo kreipimusis (apie tai informuoti ir Seimo kontrolierių);

22.2. imtis priemonių, kad ateityje pareiškėjų skundai būtų tiriami atidžiai, įvertinant visas skunde nurodytas aplinkybes, o pareiškėjams pateikiami atsakymai, *ypač tie, kuriais yra atsisakoma tenkinti pareiškėjų prašymus*, būtų pagrįsti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis.

23. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas